

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

להזכירכם:

1. את השאלון המלא נא לשלוח לדוא"ל: laad@jafi.org
2. את הנספח החתום בידי הניצולה יש לשלוח בסריקה למייל laad@jafi.org או בפקס 03-7453557.
3. למידע ושאלות בנוגע למילוי הטופס ניתן להתקשר למוקד המידע של המשרד לאזרחים ותיקים *8840.
4. לשאלות בנוגע לשיבוצים או בעיות שעלו בעת הביקור ניתן להתקשר ל-"רוח טובה" 1-700-505-202.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: מנסס	שם פרטי: דורוטה
----------------	-----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי:	בלועזית spinadel	ספינדל
שם פרטי איתו נולדתי:	בלועזית Dora	דורה
עיר לידה: לבוב	בלועזית lviv	ארץ לידה: פולין
שם פרטי ושם משפחה של האב: תדאוס ספינדל	שם פרטי ושם נעורים של האם: הלנה שלגר	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: לבוב	בלועזית lviv	ארץ המגורים: פולין
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) יסודי	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)	חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: (שם העיר או האזור ושם הארץ) לבוב, פשמש בפולין		
במידה והיית בגטו, ציין את שמו	בלועזית lviv	לבוב, פשמש בפולין
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו	בלועזית	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: פשמש	תאריך השחרור: 1944	

ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור גליביציה		במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)
שנת עליה: 1950	במידה ועלית באנייה, ציין את שמה קומיט	במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממתני עד מתי

קורותיי לפני המלחמה

השם איתו נולדתי היה דורה ספינדל. נולדתי בשנת 1927 בעיר לבוב שהייתה באותה תקופה שייכת לפולין. שמות הורי היו תדאוס ספינדל והלנה שלגר. התגוררנו ברחוב זברסקה 5 בבית הוריי יחד עם סבתא שלי ואחי. היינו שני ילדים.

קורותיי בזמן המלחמה

בחודש יוני בשנת 1941 הגיעו הגרמנים. פולני שגר קומה תחתינו היה בסכסוך אתנו והלשין לשוטר גרמני. הגרמנים הוציאו אותנו מהבית והכניסו אותנו לביתו של שכן בקומה 3 באותו הבניין. ברחובות היו מודעות שיש להגיע לגטו עד זמן מסוים, מעין אולטימאטום. הייתי בת 12 כשאני ומשפחתי הגענו לגטו עצמאית. את כל חפצינו מסרנו לשכנים הפולנים. בגטו היה חדר אחד לכולנו. החלו אקציות והגרמנים באו ולקחו קודם את הקשישים, החולים והילדים.

ב 14 לאוגוסט בשנת 1942 הייתה אקציה גדולה ונלקחו אלפי נשים, ביניהם אמא שלי. זו הייתה הפעם האחרונה שראיתי אותה. אחרי כל אקציה כזו הקטינו את שטח הגטו. נשארתי לבד עם אבא שלי ואחי. היו כאלו שיצאו לעבוד כמו אבי ואחי. אבא שלי עבד בשדה התעופה ואחי עבד ברכבות. לעבודה הם היו יוצאים רק בשיירות. היינו צריכים לעזוב את הדירה כי הקטינו הגטו ולמזלנו קבלנו חדר אחר. בינתיים אחי רכש ניירות הארים ועזב את הגטו ועבר לעיר קייב לעבוד בצבא הגרמני בתור חשמלאי. לאחר זמן מה, אני ואבי קבלנו גלויה מקייב ובה אחי כתב שהוא מסודר, הוא עובד ויש לו בגדים חמים. הגלויה לא הגיעה לגטו כי אחי שלח אותה לחבר פולני שלנו. אותו פולני פחד שיתפסו אותו ויגיעו אליו ולכן כתב לאחי שלא ישלח יותר מכתבים כי אנחנו אינם. באחד הימים כשאבי יצא לעבודה ראה שהחלה אקציה גדולה, חזר לגטו והוציא אותי. מתחת לגדר הייתה תעלה ודרכה אבי הוציא אותי לצד הארי. אבי לקח אותי לבית שבו נולדתי, חזר לגטו וסידר לי ניירות הארים. בינתיים אבי הצליח לעזוב את הגטו ועבר בעקבות אחי לעבוד בעיר ניקולייב. מאז לא ראיתי אותו ועד היום אני לא יודעת מה קרה לו. עברתי מבית לבית שאני מסכנת את האנשים שחייתי אצלם. יום אחד הגיעה פולניה בשם קאז'יה שאמרה שהיא מוכנה לקחת אותי. הייתי אצלה שנה. היא לקחה אותי לכפר, לבית אחותה והציגה אותי כבת משפחה שלה. עזרתי להם בעבודות בשדה, הלכתי עם הפרות למרעה ועזרתי לילדים בלימודים. לילה אחד, באמצע החורף הגיע שוטר אוקראיני ואמר שמישהו הלשין על כך שאני יהודייה ושבווקר יבואו לקחת אותי. אותו שוטר הוביל אותי לרכבת, חזרתי ללבוב וכך הציל אותי. בלבוב שוב עברתי מבית לבית ובסוף הגעתי למחנה מעבר לעבודות בגרמניה. זה היה חג המולד. הייתי לבד עם שני פקידי ששמרו עלי. ישבתי בחדר עם שני הפקידים, הבטתי דרך החלון וראיתי שגבר שנמצא בחוץ, מסתכל עלי ובא לכיווני. יצאתי מהחדר והוא בא ושאל למה אני לבדי וסיפרתי לו שהחלטתי לנסוע לבד לעיר אסן שבגרמניה. הוא חשב שאני פולניה ושאל "את יודעת לאיזה גיהנום את נוסעת?". הוא אמר לי שמסוכן לנסוע לבד. כשחזרתי לחדר הפקידים שאלו אותי מה הוא רצה ממני וכשאמרתי להם שהבחור אמר שיש לו מקום בשבילי, הם צעקו עלי ואמרו שהוא הבן של קומנדן המחנה ושהוא פולני. למחרת הבחור הגיע ואני הסכמתי ללכת יחד אתו. הוא בא איתי למשפחה פולנית אך אותה משפחה קבלה יום קודם מישהו אחר לעבודה. הוא דאג לי ולקח אותי למקום שאחראי על יתומים על מנת שאני יעבוד שם. זוג מבוגרים שעבדו באותו מקום לקחו אותי לעבוד אצלם בתור משרתת. בני הזוג התגוררו בפשמש וחייתי אצלם במשך שנתיים. עשיתי כל מה שהם ביקשו ממני, ניקיתי, כיבסתי, בישלתי. בבית לא זרמו מים וכל פעם הייתי צריכה לסחוב דלי מים מבית אחר. הייתי הולכת לכנסייה לווידואים, נהיית כמו פולניה אמיתית. הכינוי שלי באותו מקום היה "דנותה נירטקה" שפירושו "אבא לא מוכר" כלומר "ממזרתה". זה הציק להם, לא ידעו איך לפענח אותי. בשנת 1944 הרוסים הגיעו לפשמש ושחררו את האוכלוסייה. אני נסעתי ללבוב לחפש דודים ובני דודים שלי. חזרתי לקאז'יה הפולניה שלקחה אותי בהתחלה ואיתה הייתי בקשר כל הזמן ששהייתי בפשמש. יחד איתה הלכתי לחפש. הייתה עדיין מלחמה אבל החלק הזה של פולין היה כבר משוחרר. קאז'יה אמרה שאין לי מה לחפש פה. חזרתי לזוג הזקנים שמטפלים ביתומים ואמרתי להם שאני רוצה ללמוד. הם אמרו לי שאבחר בית ספר ואוכל ללכת ללמוד. בחרתי ללמוד בתיכון המסחרי, הנהלת חשבונות. למדתי שם במשך שנה. הייתי תלמידה טובה מאוד והמורים

פנו אל הזוג ואמרו שאני יכולה לקפוץ כיתה והתנדבו להכין אותי ללא תשלום לבחינות. למדתי המון ועברתי את הבחינות בהצלחה וקפצתי לשנה שלישית. בינתיים, קאז'יה הפולניה מלבוב עברה לגליביציה וכתבה לי שהתחנתה ושהיא רוצה שאני יבוא אליה. בני הזוג לא רצו לתת לי ללכת ולקחו לי את הניירות. התברר לי שהם רצו לאמץ אותי אך הם היו אנטישמים ולכן לא רציתי להישאר איתם. עברתי לגליביציה והבנתי שעשיתי טעות כי בעלה של קאז'יה היה אדם שנוהג להשתכר. לא היה להם כסף ולא היה אוכל. אני הייתי בת 16 והתחלתי שוב ללמוד ולא היה לי מה ללבוש. יום אחד בעלה של קאז'יה השתכר ולקח גרזן ורצה להרוג אותי. קאז'יה הגנה עלי וקבלה מכות במקומי. קאז'יה החליטה לקחת אותי לארגון בשם ג'וינט, אמרה להם שהצילה אותי ושהיא מבקשת שיטפלו בי. הם ביקשו ממני להתפלל או שאגיד משהו ביידיש ולא ידעתי, ולכן לא האמינו שאני יהודייה ולא רצו לקבל אותי. נאלצתי להמשיך להתגורר אצלה. ערב אחד כשהתהלכתי ברחוב ראיתי מישהו שהיה נראה לי מוכר והבנתי שזה בן דוד שלי. דיברתי איתו והתחלנו לבכות. למחרת נפגשנו והוא נתן כסף לקאז'יה. הוא רצה לקחת אותי איתו אך הוא איבד את אשתו במלחמה ועמד להתחתן עם בחורה בגילי. לא רציתי להפריע להם ולכן לא רציתי לבוא איתו. ביקשתי ממנו שימצא לי בית עם משפחה להיות בו. בינתיים המשכתי לגור אצל קאז'יה וסיימתי את לימודיי.

קורותיי מתום המלחמה ועד העלייה ארצה

עברתי לקרקוב והמשכתי לעוד שנתיים של לימודים בליצאום. התגוררתי בבית שנקרא "בורסה" שהיה בית לנוער. בבית זה הכרתי את בעלי יוסף מננס. הייתי בת 18. בשבתות הייתי מבקרת אצל בן הדוד שלי. בשנת 1947 התחתנתי עם יוסף מננס בגליביציה ושם התגוררנו. התחלתי לעבוד בתור מנהלת חשבונות. יוסף עבד בתור מחסנאי בעסק של פחם. בגליביציה התגוררנו 3 שנים. בישראל הייתה מלחמה ונרשמנו ל"הגנה" ולא פנו אלינו. בשנת 1950 הפולנים אפשרו לאנשים לעלות לישראל ואנחנו עלינו באנייה בשם קומיטו. יהודים החלו לעזוב את פולין. עלינו לארץ בגלל יוסף, מאחר והוא מאוד רצה לעלות. סגרו אותנו במחנה מעבר שנקרא "שער עלייה".

חיי בארץ

כשהגענו לארץ היינו בהלם. התגוררנו תקופה קצרה באוהלים במחנה המעבר והיה קשה. לאחר זמן מה אחותו של יוסף באה לקחת אותנו אליה לגבעתיים. לא ידענו מילה בעברית ולכן לא יכולתי לעבוד במקצוע שלי בארץ. יוסף החל לעבוד בבנייה, אחר כך עבד בבית חרושת לאורות ולבסוף ביהלומים. אני לא עבדתי, נשארתי בבית. אמרו לנו שבבית יהושע מקבלים עולים, הקיבוץ התפרק והפך למושב שיתופי. כל עולה קיבל 8 דונם אדמה ואנחנו הגענו אחרונים וקבלנו 3 דונם. יוסף המשיך לעבוד בנתניה ואני התחלתי לעבוד שם בחקלאות. בשנת 1954 נולדה לנו ילדה וקראנו לה שולמית. בבית יהושע לא הייתה קופת חולים ולא היה מי שידריך אותי אז עזבנו את בית יהושע ועברנו לשיכון באום ח'אלד. בשנת 1960 נולד לי בן וקראנו לו אבי. לאחר מכן עברנו לדירה בנתניה, אותה דירה בה התגוררנו עד היום. התחלתי לעבוד כספרנית בספרייה בנתניה ברחוב ויצמן. בעלי יוסף נפטר בשנת 2012.

המסר שלי לדורות הבאים הוא שאין ליהודים מקום אחר, רק ארץ ישראל. זה הבית שלנו ומוכרחים לשמור עליו.

ראיון: רונית פרץ, נתניה, ינואר 2014

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

